

UNIVERSITY OF NICOSIA

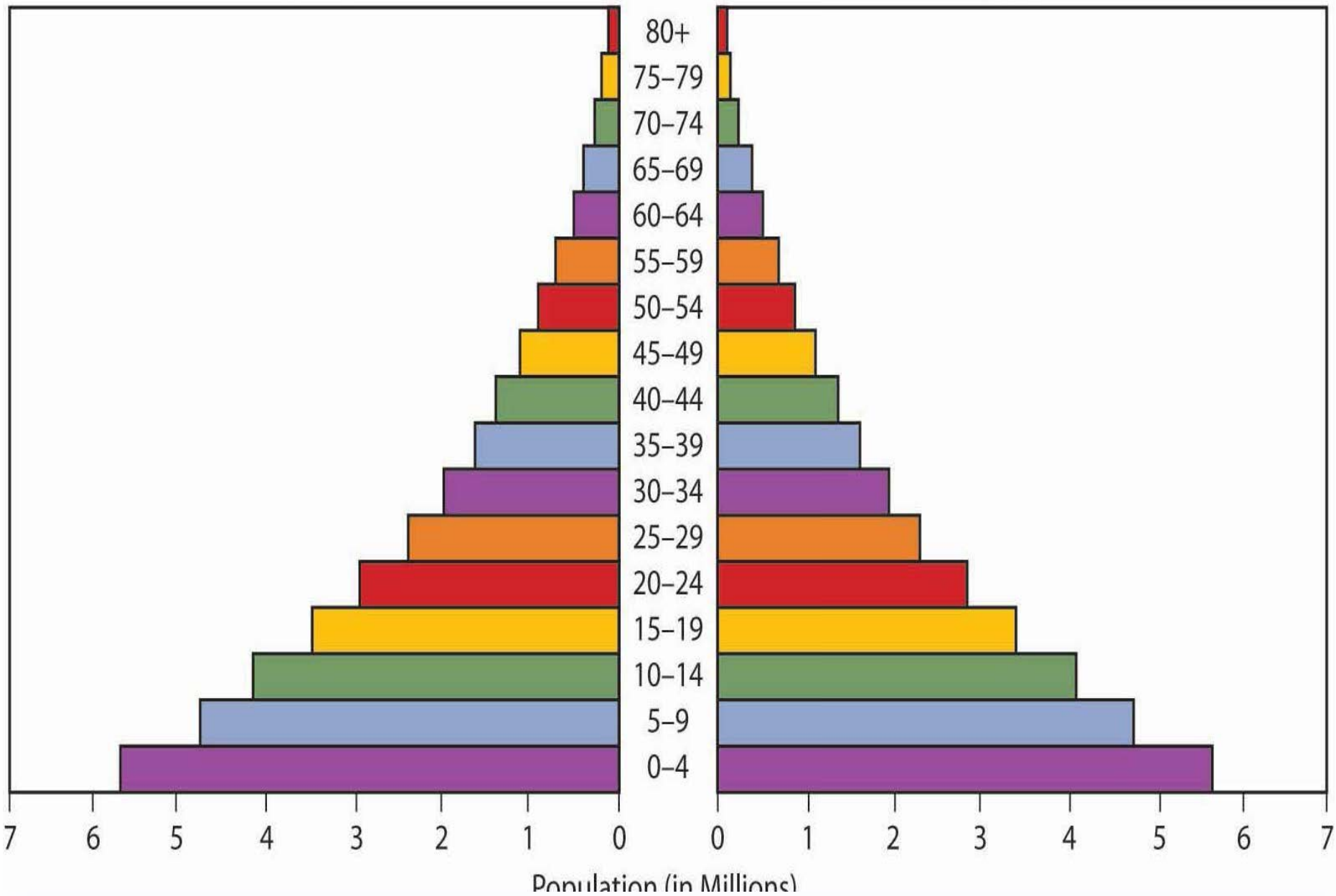
Medical School

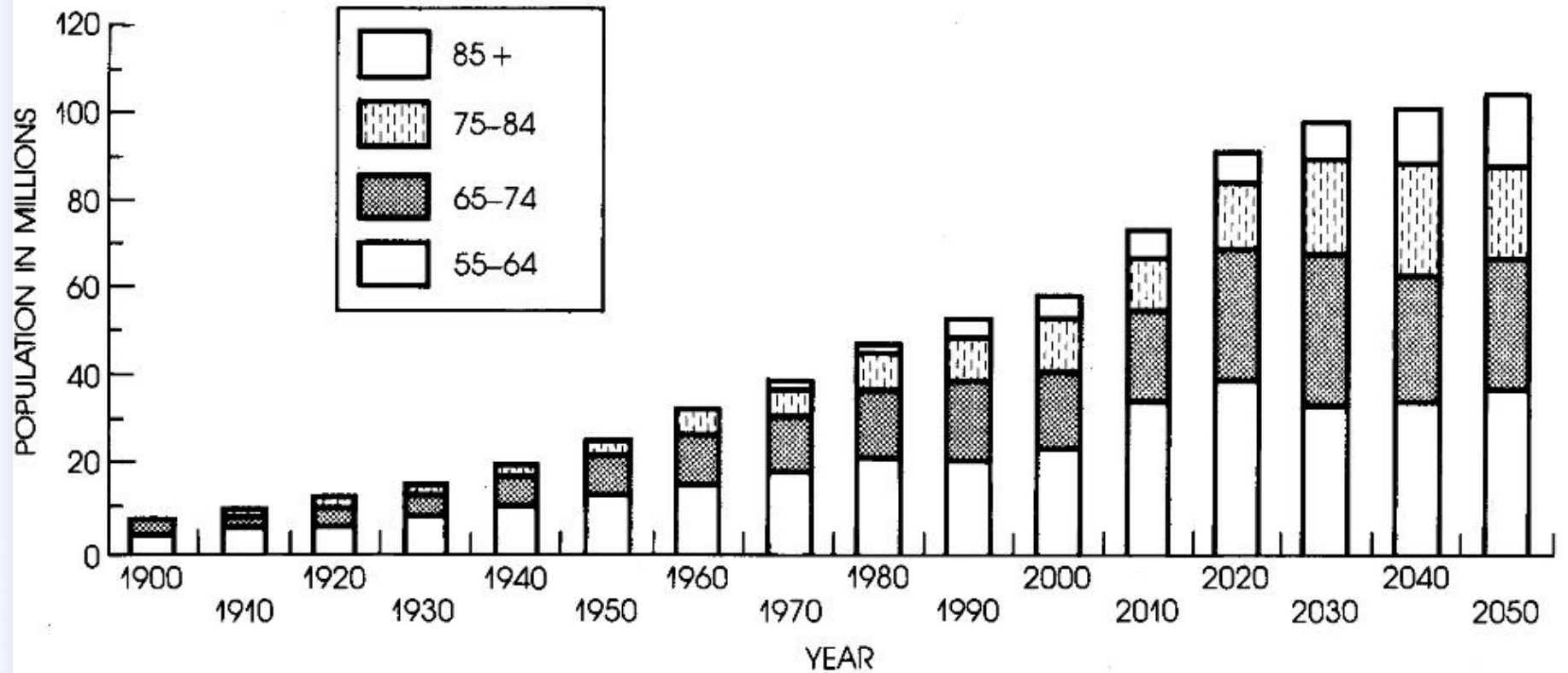
Παθολογία του γήρατος. Ποιές παθήσεις επηρεάζουν την οδοντιατρική θεραπεία.

Κίμων Βολίκας MD, PhD
Καθηγητής Γηριατρικής

MALE

FEMALE

FIGURE 4-1 Population 55 years and over by age: 1900 to 2050. (Source: CM Teuber, *Current Population Reports ser. P-23, no. 128*; and G Spencer, *Current Population Reports ser. P-25, no. 952*.)

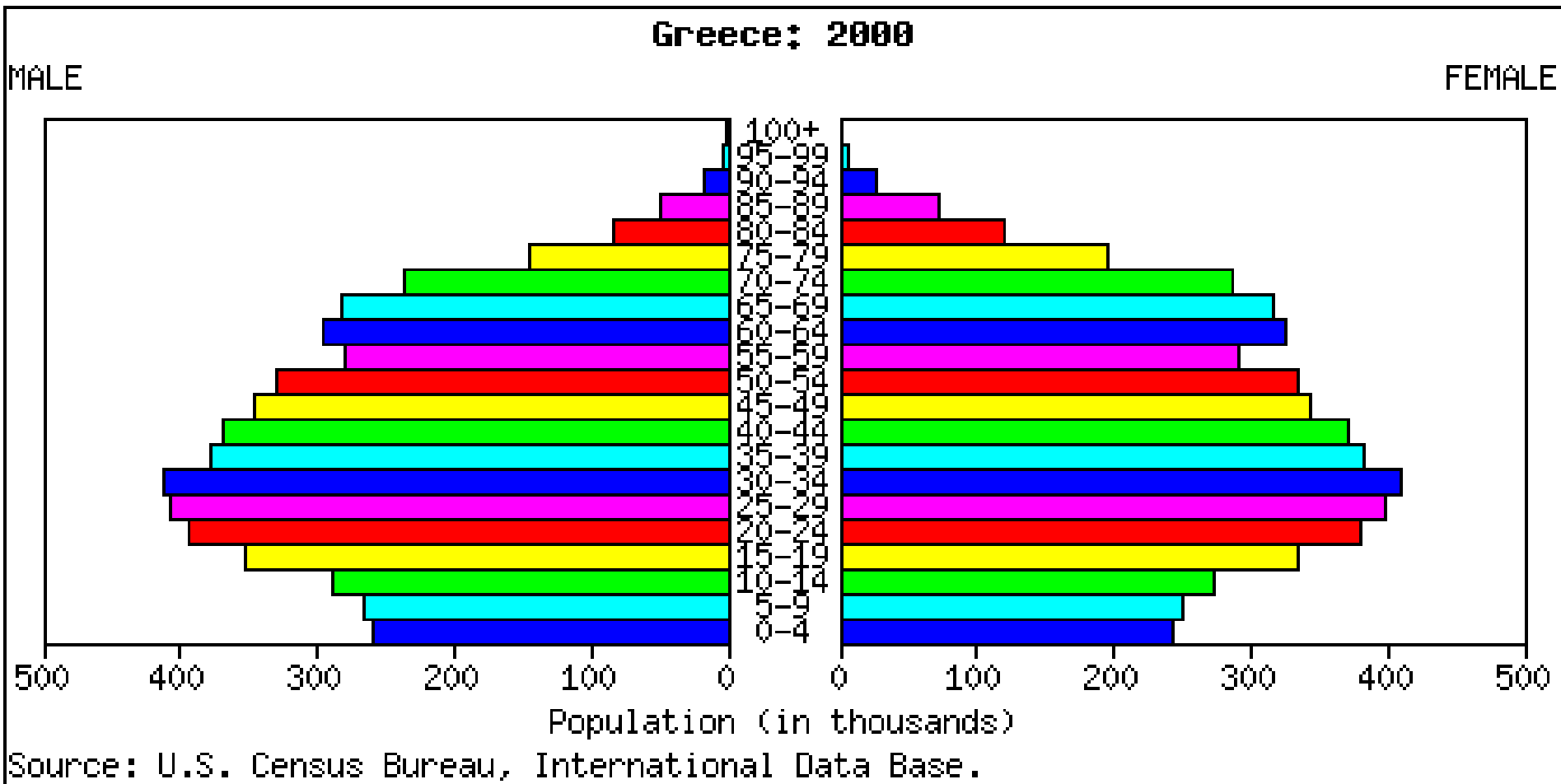
Η ΕΛΛΑΔΑ ΦΘΙΝΕΙ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΑ

16.300 θάνατοι παραπάνω από τις γεννήσεις ετησίως

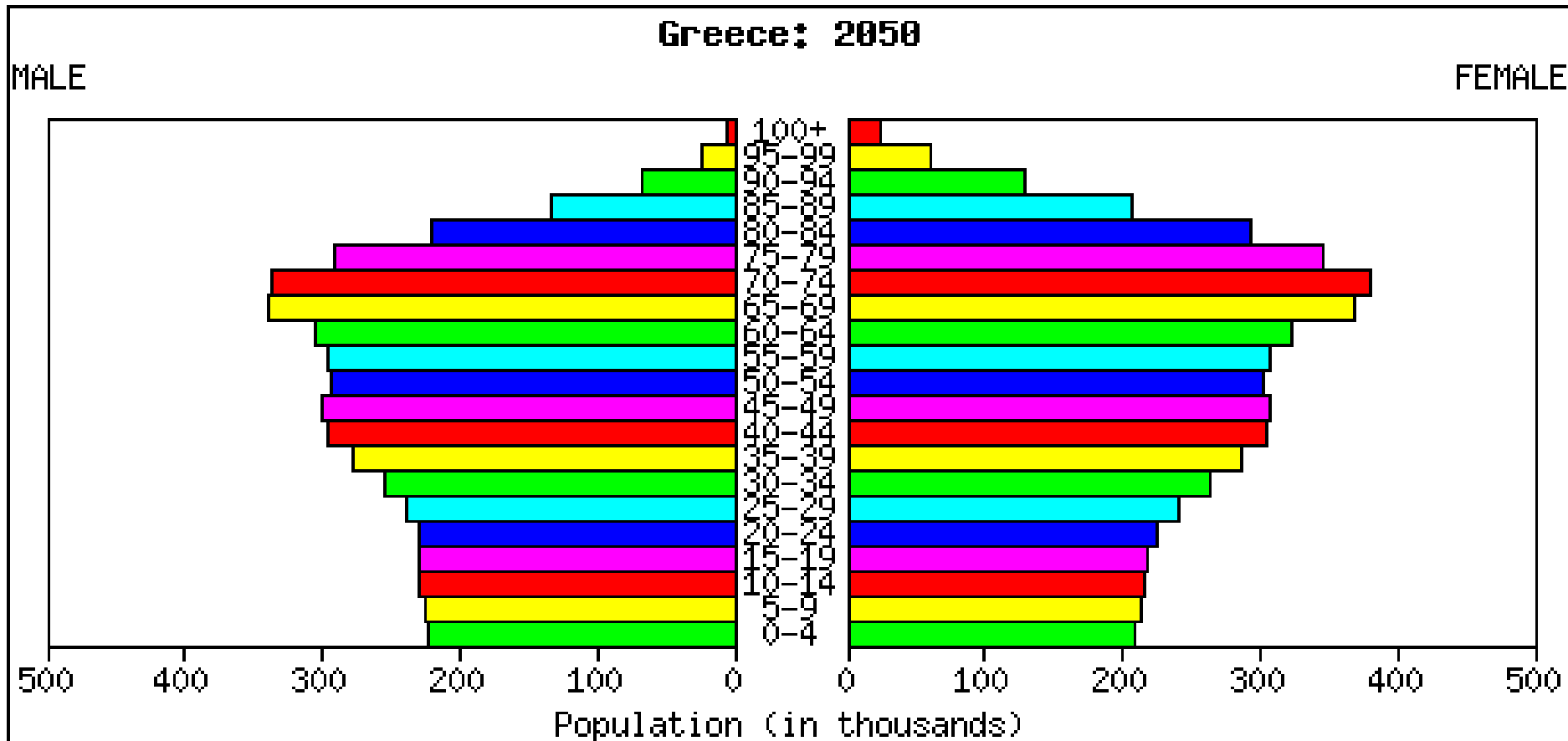
Το 1996 για πρώτη φορά στη σύγχρονη Ελλάδα οι θάνατοι ξεπέρασαν τις γεννήσεις· ήσαν 22 παραπάνω. Το 2012, η διαφορά έφτασε τους 16.300 περισσότερους θανάτους. Ο δείκτης γονιμότητας για τις «αμιγώς» Ελληνίδες υπηκόους, πλέον, μπορεί να κυμαίνεται κάτω και από το 1. Κυριολεκτικά, χανόμαστε... **Σελ. 4**

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗ ΓΗΡΑΝΣΗ στον ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΩΡΟ - 2000

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗ ΓΗΡΑΝΣΗ στον ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΩΡΟ - 2050

Source: U.S. Census Bureau, International Data Base.

Τι συμβαίνει !!!

- ✓ Η χαμηλότερη γεννητικότητα που παρατηρήθηκε ποτέ.
- ✓ σταθερά κάτω από το όριο αναπλήρωσης
- ✓ συρρίκνωση των ντόπιων πληθυσμών
- ✓ Οξύμωρο !!! Η ανάπτυξη συνοδεύθηκε από περισσότερους θανάτους από τις γεννήσεις

Τι είναι η γήρανση ?

- Πρόκειται για μία **ετερογενή** και **πολύπλοκη** διαδικασία, κατά την οποία χάνουμε ανατομικές και λειτουργικές μονάδες και η οποία οδηγεί σε ασυμβατότητα με την ζωή...

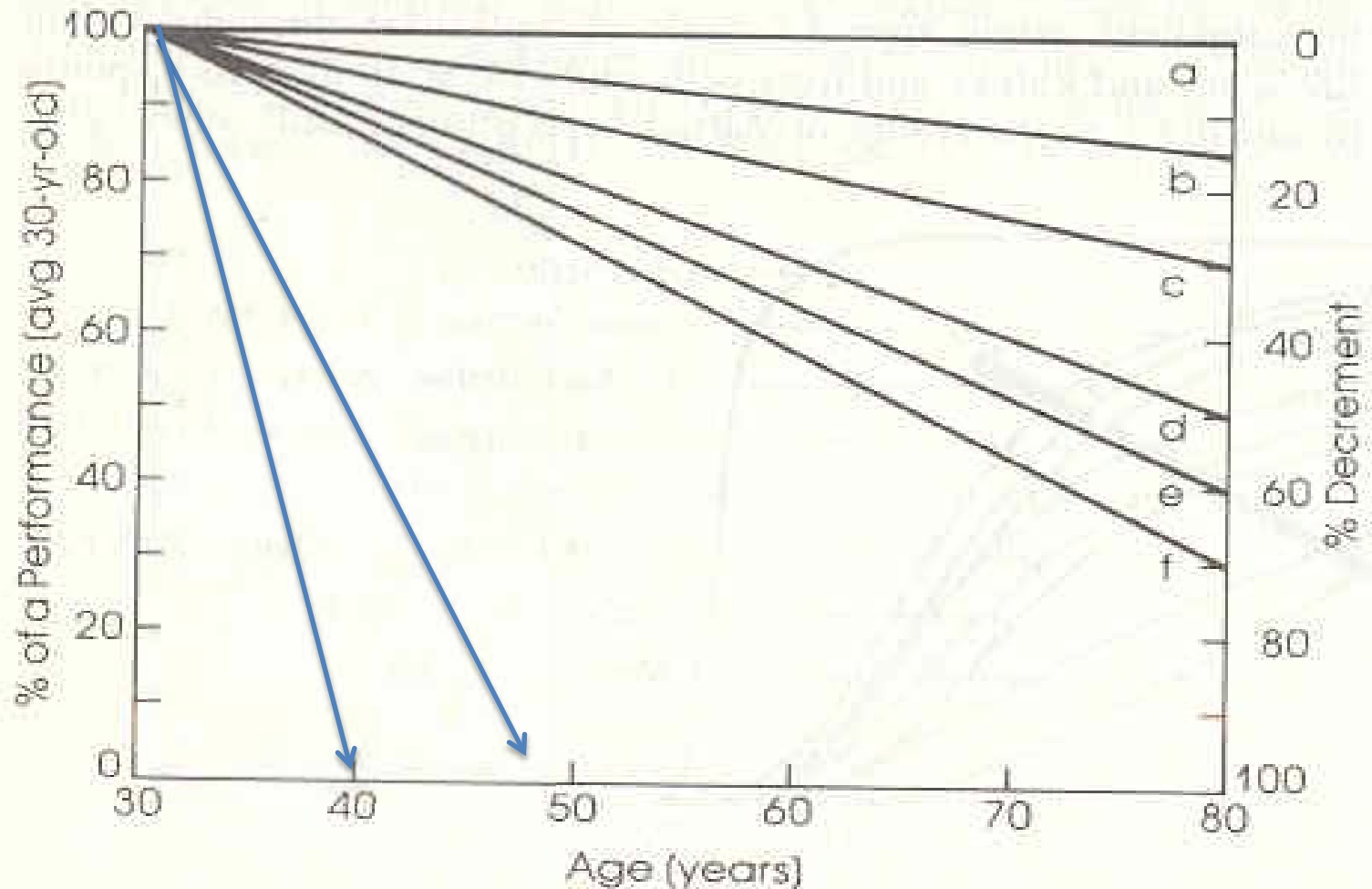

Η γήρανση :

- Φυσιολογικό στάδιο της ζωής.
- Αρχίζει περίπου στα 30. !!!
- Υπάρχει και παθολογική.

FIGURE 80-2 *Physiologic functions in normal men aged 30 to 80 years, expressed as percent of average values for 30-year-olds. a. Fasting blood glucose. b. Nerve conduction velocity, cellular enzymes. c. Cardiac index (resting). d. Vital capacity, renal blood flow. e. Maximum breathing capacity. f. Maximum work rate, maximum oxygen uptake. (From NW Shock.)*

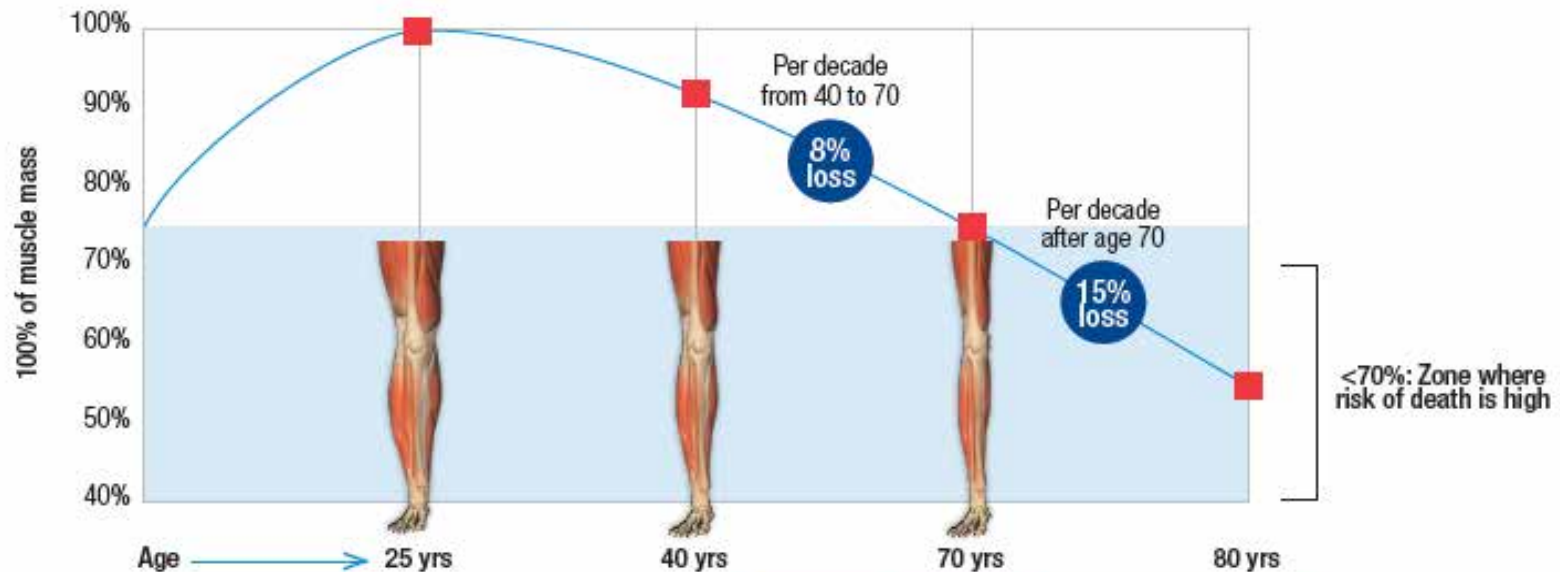
Μεταβολές

- 15-20% μείωση του ολικού σωματικού ύδατος.
- Αύξηση του λίπους κατά 18-36% στους άνδρες και 33-45% στις γυναίκες.

Progressive loss of LBM happens with aging

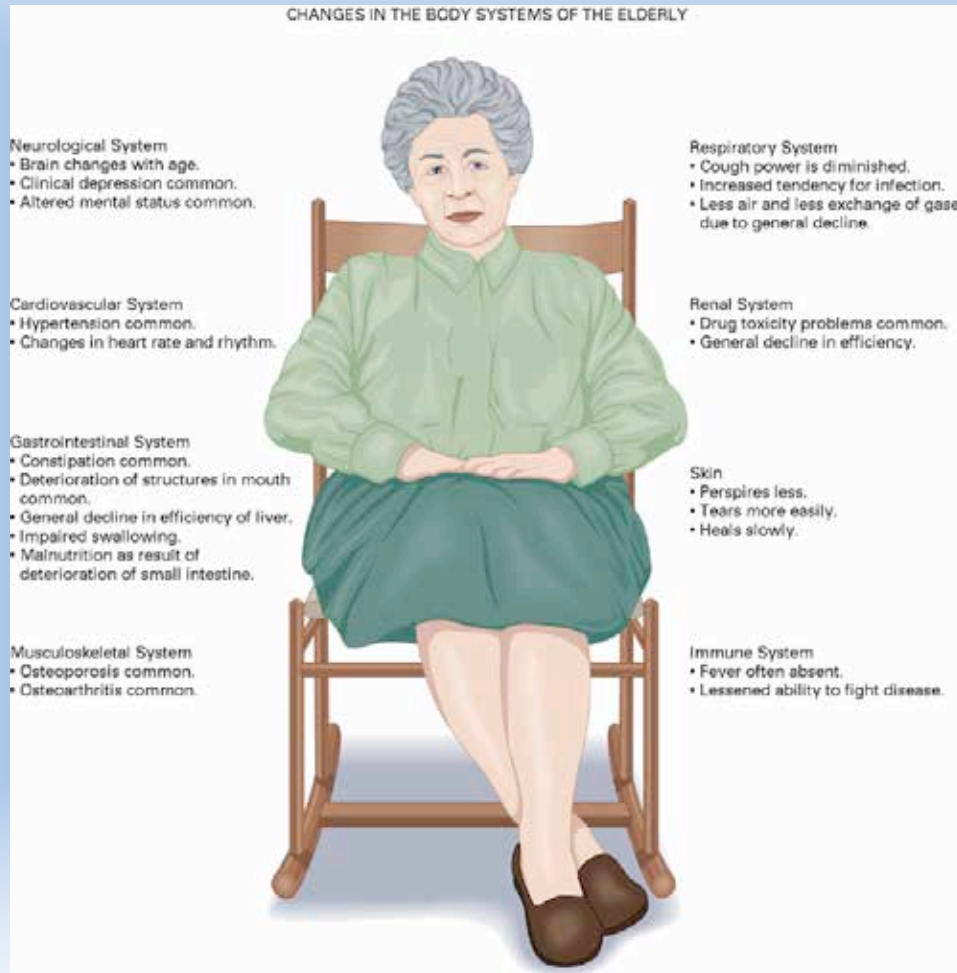
Muscle as a proportion of LBM begins to decline at age 30. Muscle mass declines an average of 8% per decade after the age of 40, and the loss accelerates to approximately 15% per decade after the age of 70. Age-related decline in muscle mass, strength and functionality is called sarcopenia.¹⁻⁵ Sarcopenia affects as many as 30% of adults older than 60 years of age, and 50% of those older than 80 years.⁶⁻⁷

Average loss of muscle mass with age^{2-5,8}

	50 yrs	60 yrs	70 yrs	80 yrs
10% loss	Impaired immunity, increased infection, mortality increased by 10%			
20% loss	Weakness, increased infection, thinning of the skin, decreased healing, mortality increased by 30%			
30% loss	Too weak to sit, pressure ulcers, wound healing ceases, pneumonia, mortality increased by 50%			
40% loss	Death – usually due to pneumonia			

Changes in the body systems of the elderly

Αλλά και λειτουργικά...

Mike Fremont, 91, Finishes Knoxville Half Marathon in 3:04

.....

His time is single-age
world record—for now, he
notes.

By

[Michelle Hamilton](#)

Published

April 8, 2013

Photo: Garrett Landers/Cincinnati Enquirer

90-year-old woman and her two sons skydive from 13,000 feet for her birthday

By [JESSICA MONTOYA COGGINS](#)

PUBLISHED: 21:19 GMT, 8 April 2012

<http://www.dailymail.co.uk/home/search.html?s=&authornamef=Jessica+Montoya+Coggins13>

Instead of blowing out candles on a cake, this grandmother wanted to celebrate her birthday in the air!

ΓΗΡΙΑΤΡΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ - ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ

Η αύξηση, τόσο του απόλυτου αριθμού των ηλικιωμένων, όσο και του ποσοστού τους στον γενικό πληθυσμό, στις ανεπτυγμένες κοινωνίες κατά τις τελευταίες δεκαετίες, οδήγησε σε αλυσίδα κοινωνικο-οικονομικών και υγειονομικών επιπτώσεων, καθώς και στην ανάγκη καλλίτερης και βαθύτερης γνώσης του γήρατος, της πολυπαθολογίας-πολυφαρμακίας, της ατυπίας, της ευπάθειας και του κινδύνου αναπηρίας ή την καλλίτερη διαχείρησή της

Ο ηλικιωμένος ασθενής...

- ✧ Παρουσιάζει πολυπαθολογία, συννοσηρότητα
- ✧ Άτυπη παρουσίαση νοσολογικών οντοτήτων
- ✧ Πολυφαρμακία
- ✧ Γνωσιακές, ψυχολογικές και αισθητηριακές διαταραχές
- ✧ Μειωμένες εφεδρείες και αργότερη ψυχοκινητική απόκριση
- ✧ Διαφορετική αξιολόγηση διαγνωστικών κριτηρίων
- ✧ Ψυχολογικά κοινωνικά και οικονομικά δεδομένα που αλληλεπιδρούν με τις παθολογικές του καταστάσεις
- ✧ **ΠΟΛΥΠΛΟΚΟΣ**

Sanders (1996) developed 11 principles of geriatric emergency care that should be used when assessing older adults.

ΜΗ... ΛΑΙ!.. ΓΙΑ ΠΕΣ ΜΟΥ,
ΤΙ ΑΛΙΟ ΑΙΣΘΑΝΕΣΑΙ;

ΑΙΣΘΑΝΟΜΑΙ ΕΝΑΝ
ΠΟΝΟΚΕΦΑΛΟ ΣΕ ΟΛΟ ΜΟΥ
ΤΟ ΚΟΡΜΙ!

ΜΗΠΟΣ ΜΠΟΡΕΙΣ ΝΑ ΜΟΥ ΤΟ
ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΑΥΤΟ;

ΛΑΙ!.. ΑΙΣΘΑΝΟΜΑΙ ΕΝΑΝ ΠΟΝΟ
ΣΤΟ ΚΕΦΑΛΙ, ΕΝΑΝ ΠΟΝΟ ΣΤΟΝ ΛΑΙΜΟ,
ΕΝΑΝ ΠΟΝΟ ΣΤΟ ΣΤΗΘΟΣ, ΕΝΑΝ
ΠΟΝΟ ΣΤΗ ΜΕΣΗ ΚΑΙ ΔΥΟ ΠΟΝΟΥΣ
ΣΤΑ ΠΟΔΙΑ!

ΛΑΙ, ΑΜΑ ΠΟΙΟΣ ΠΟΝΟΣ ΑΠ'ΟΛΟΥΣ
ΕΙΝΑΙ Ο ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟΣ;

Ο ΠΟΝΟΣ ΤΟΥ
ΑΠΟΧΕΡΙΣΜΟΥ!

Aphias

Διότι...

- Οι ηλικιωμένοι παρουσιάζουν σε μεγάλα ποσοστά 3-4 χρόνιες παθήσεις ταυτόχρονα (συχνότερα: αρθρίτιδες, υπέρταση, καρδιοπάθειες, σακχ. διαβήτη...)
- Λαμβάνουν κατά **Μ.Ο.** 5 φάρμακα !!!

Άτυπη παρουσίαση...

- 90χρονος με άνοια που ανέπτυξε πνευμονία
  - Μπορεί να την παρουσιάσει με παραλήρημα...
- 90χρονος με οστεοαρθρίτιδα και νευροπάθεια που ανέπτυξε πνευμονία
  - Μπορεί να την παρουσιάσει με πτώση...
- 90χρονος με πνευμονία...
  - Μπορεί να την παρουσιάσει «κλασσικά» – πυρετό, ρίγη, βήχα κ.τ.λ.

Άτυπη παρουσίαση...

ΛΟΙΜΩΞΕΙΣ

- Βακτηραιμία χωρίς πυρετό, με ανεξήγητη σύγχιση.
- Ουρολοίμωξη χωρίς πυρετό δυσουρία, συχνουρία κ.τ.λ., με ανορεξία, καταβολή, ιλίγγους, σύγχιση.
- Μηνιγγίτιδα χωρίς αυχενική δυσκαμψία και κεφαλαλγία με πυρετό μόνο και μεταβολές διανοητικής κατάστασης.
- όπως και η **πνευμονία** χωρίς πυρετό, ελάχιστο ή καθόλου βήχα, σύγχιση, **φυματίωση** επίσης άτυπη.

Πολυφαρμακία...

Μεταβολές στην φαρμακοκινητική

- Κατανομή
- Μεταβολισμό
- Απέκκριση

ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΗΛΙΚΙΑ

- Μείωση της ηπατικής και νεφρικής αιμάτωσης-λειτουργίας

ΦΑΡΜΑΚΟΚΙΝΗΤΙΚΗ

- Η νεφρική απέκκριση φαρμάκων επηρεάζεται με την ηλικία.
- Μειώνεται η νεφρική μάζα και η νεφρική αιμάτωση. Στην ηλικία των 80 ετών, έχουμε χάσει περίπου 45% των νεφρώνων.
- Μετά τα 30, η κάθαρση της κρεατινίνης μειώνεται κατά $8\text{mL}/\text{min}/1.73\text{m}^2/\text{δεκαετία}$, στα $2/3$ του πληθυσμού. Τα επίπεδα της κρεατινίνης δεν επηρεάζονται πολύ, διότι μειώνεται ο δείκτης μάζας σώματος και παράγεται λιγότερη κρεατινίνη.

COCKROFT - GAULT

$$\frac{(\text{ιδανικό βάρος kg}) (140 - \text{age})}{(72) (\text{serum creatinine in mg/dL})} \times (0.85 \text{ σε γυναίκες})$$

ΦΑΡΜΑΚΟΚΙΝΗΤΙΚΗ

- Ο ηπατικός μεταβολισμός επηρεάζεται από την **μείωση της μάζας του ήπατος και της αιμάτωσης** του ηπατικού παρεγχύματος.
- Μειώνεται ο μεταβολισμός των φαρμάκων που μεταβολίζονται στο κυτόχρωμα **P450**
- Η ηπατική κάθαρση πρακτικά μειώνεται κατά **30-40%**

Adverse Drug Events (ADEs)

‘κάθε πρόβλημα που προκύπτει από τη χρήση
φαρμάκων’

5 κατηγορίες από ανεπιθύμητα φαρμακευτικά
γεγονότα:

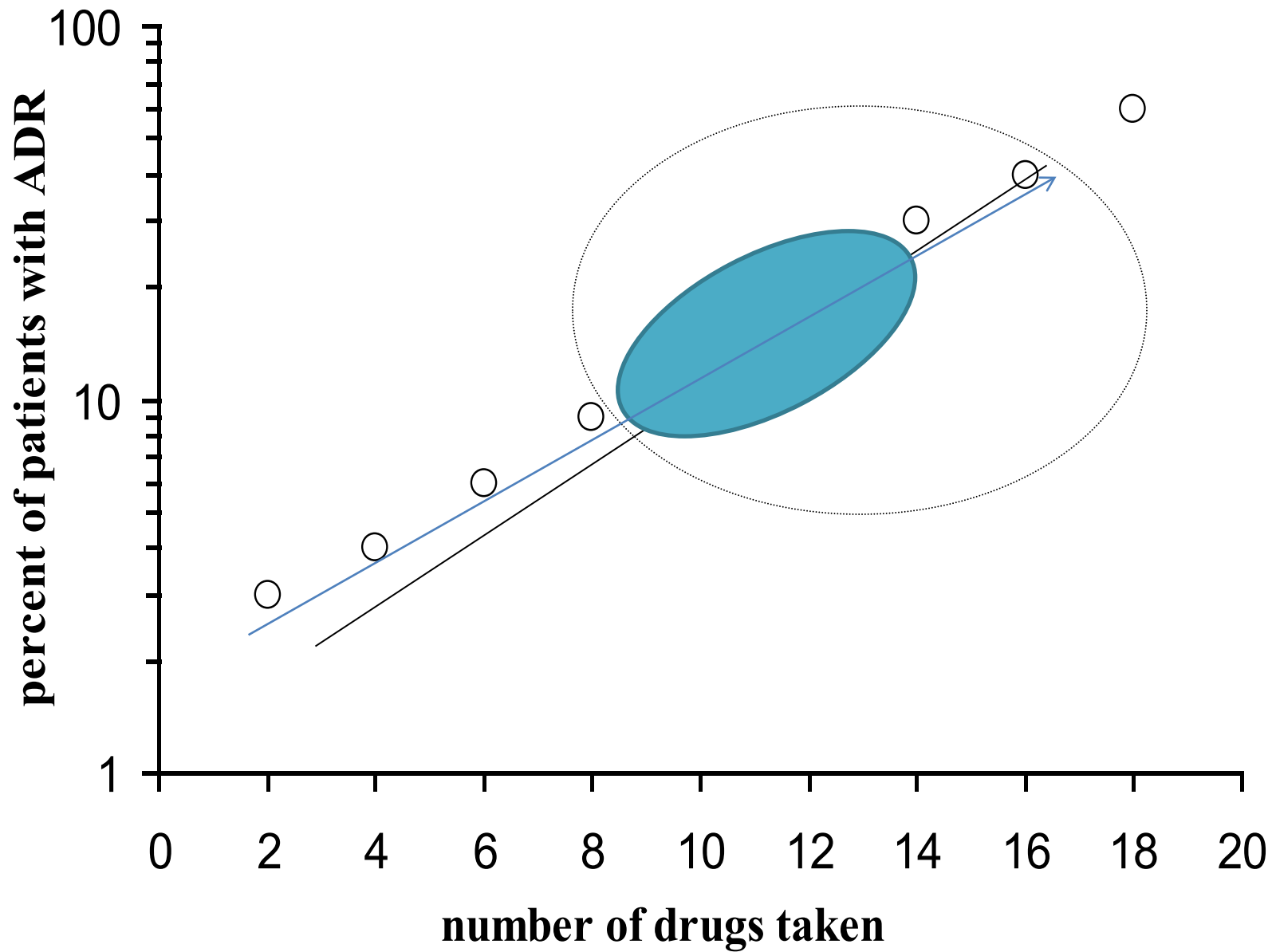
1. παρενέργειες
2. Μη επιθυμητές ενέργειες
3. Θεραπευτικές αποτυχίες
4. λάθη αγωγής
5. υπερδοσολογία

παρενέργειες...

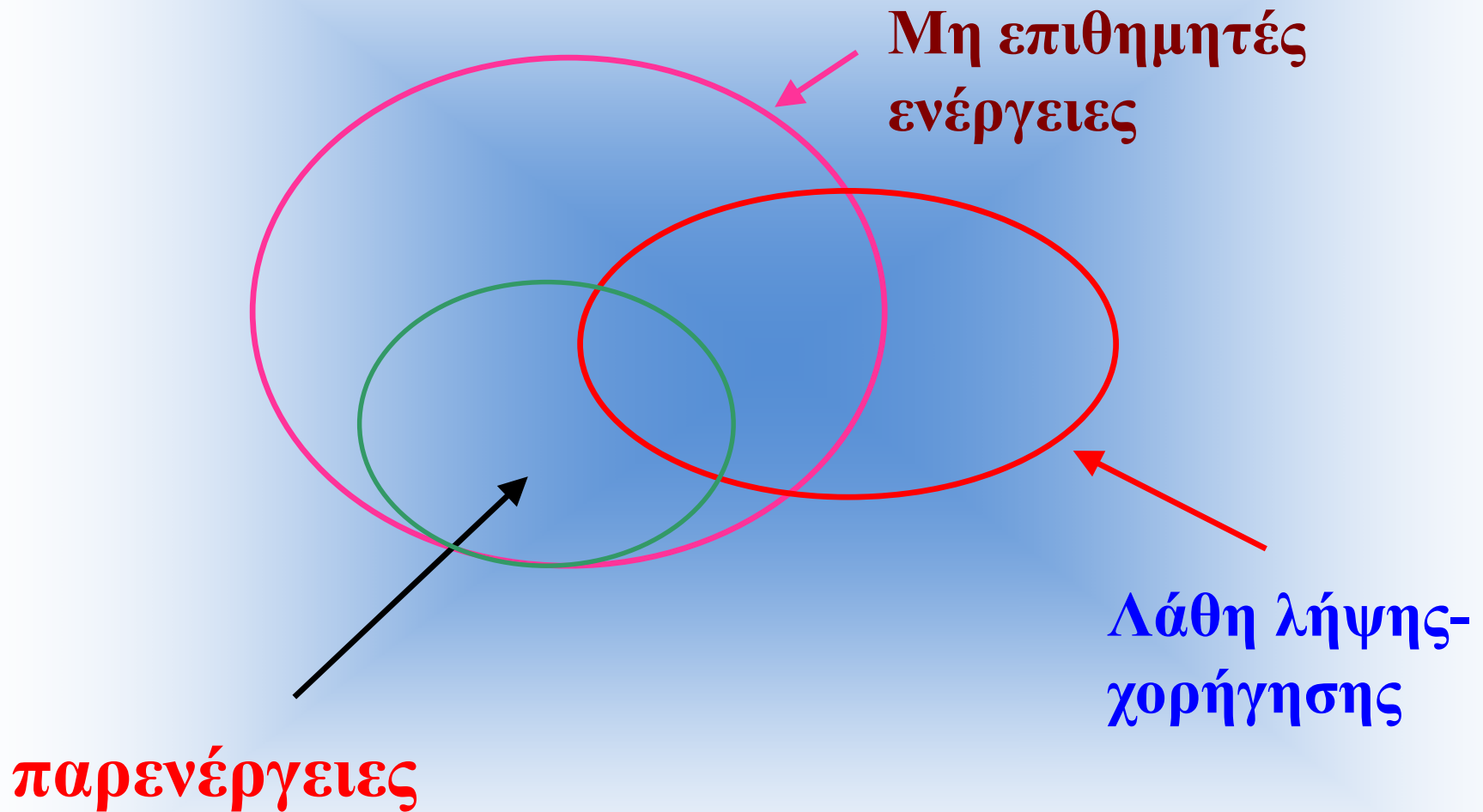
- Ο σημαντικότερος παράγων κινδύνου:

Ο αριθμός φαρμάκων που λαμβάνονται

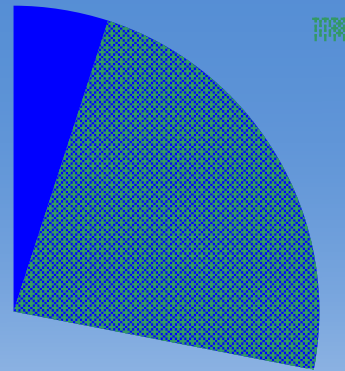
- Ο κίνδυνος αυξάνεται εκθετικά καθώς ο αριθμός φαρμάκων ανεβαίνει.

Κίνδυνοι από την φαρμακευτική αγωγή

Οι φαρμακευτικές παρενέργειες στους ηλικιωμένους

Είναι υπεύθυνες για το 5% έως και το 28% των επειγόντων περιστατικών ηλικιωμένων στα νοσοκομεία (AGS 2012)

Παράδειγμα...NSAIDs

12,000 εισαγωγές/έτος, γαστρορραγίες

2000 θάνατοι/έτος , νεφρικές επιπλοκές

Πολυφαρμακία -παρενέργειες

- **Φάρμακα που προκαλούν συχνά παρενέργειες σε ηλικιωμένους:**
  - Ψυχοτρόπα-benzodiazepines
  - Αντιυπερτασικά
  - Διουρητικά
  - digoxin
  - NSAIDS
  - κορτικοστεροειδή
  - Αντιπηκτικά
  - θοεφυλλίνη

Πολυφαρμακία παρενέργειες...

- Φάρμακευτικές αντιδράσεις που εκλαμβάνονται **ως ...γήρας: !!!**

Αστάθεια

Ναυτία

Ζάλη

ΠΤΩΣΕΙΣ

Σύγχυση

Κατάθλιψη

Εκνευρισμός

Ακράτειες

Καταβολή

Αδιαθεσία

Αυπνία

Καταρράκτης παρενεργειών

Φαρμ 1

Παρενέργεια που εκλαμβάνεται ως

Νέα παθολογία

Φαρμ 2

παρενέργεια—
Παρερμηνεύεται

•Source Note: Rochon PA, Gurwitz JH. Optimising drug treatment for elderly people: the prescribing cascade. *BMJ*. 1997;315(7115):1097. Reprinted with permission.

ΜΗ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ...

- Φθάνει στο 50% στους ηλικιωμένους
- Σχετίζεται με την αποτυχία του ιατρού να συνεκτιμήσει **οικονομική**, **γνωσιακή**, **λειτουργική κατάσταση** ηλικιωμένου ασθενούς
- ...ή των **πιστεύω** και της **κατανόησης** του ηλικιωμένου.

Cataracts

What It's Like

This is how a street scene looks with normal vision.

This is how the same scene looks with cataracts.

Glaucoma

What It's Like

This is how a street scene looks with normal vision.

Example of Glaucoma.

Macular Degeneration

What It's Like

This is how a street scene looks with normal vision.

Example of a Macular Degeneration

Diabetic Retinopathy

What It's Like

This is how a street scene looks with normal vision.

The same scene with diabetic retinopathy.

καταβολή
ανορεξία
απώλεια βάρους
διαταραχές ύπνου
γνωσιακές διαταραχές
βραδύτερη ψυχοκινητική απόκριση

...

ΚΑΤΑΘΛΙΨΗ (;)

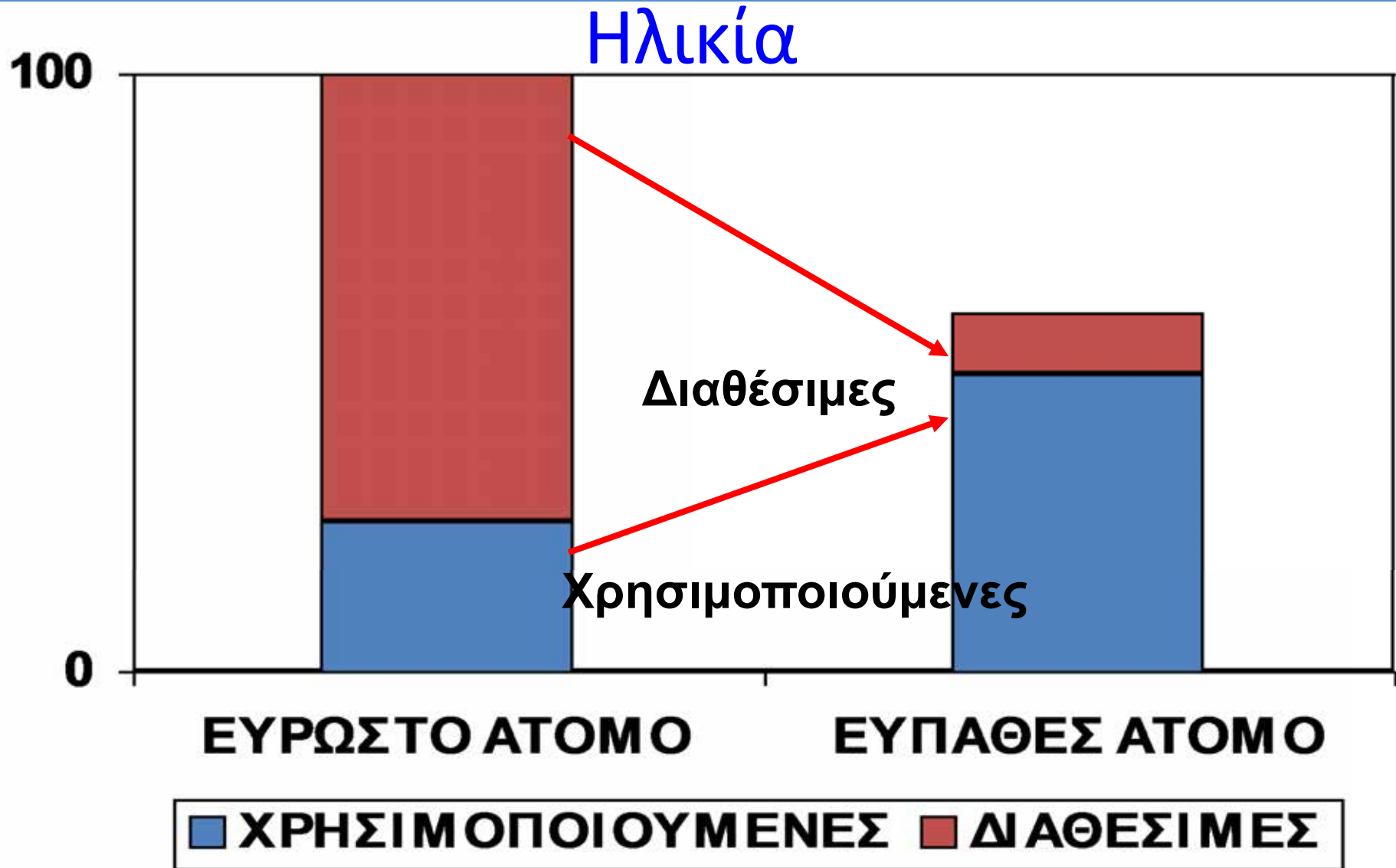
ΦΑΡΜΑΚΑ ΠΟΥ ΕΝΟΧΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΓΙΑ ΚΑΤΑΘΛΙΨΗ

- Γλυκοκορτικοειδή
- α-μεθυλντόπα
- προπανολόλη
- βενζοδιαζεπίνες
- ρεζεργίνη
- ινδομεθακίνη
- σιμεθιδίνη
- λεβοντόπα
- κυκλοσερίνη ...

GDS

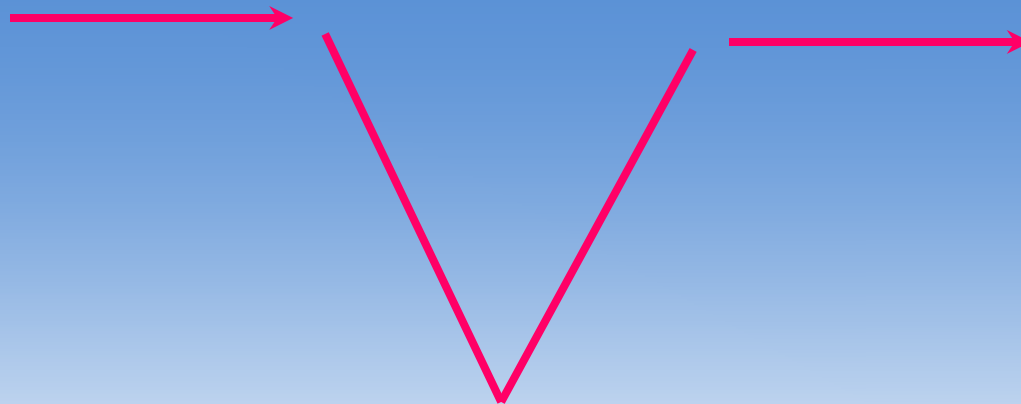
- Κλίμακα 30 ερωτήσεων που βαθμολογεί την ύπαρξη καταθλιπτικών στοιχείων για διάγνωση και παρακολούθηση της κατάθλιψης μετά αγωγή.
- Σύντομες μορφές 15,8, ακόμη και 3 ερωτήσεων

« Ολικές » Φυσιολογικές Εφεδρείες και

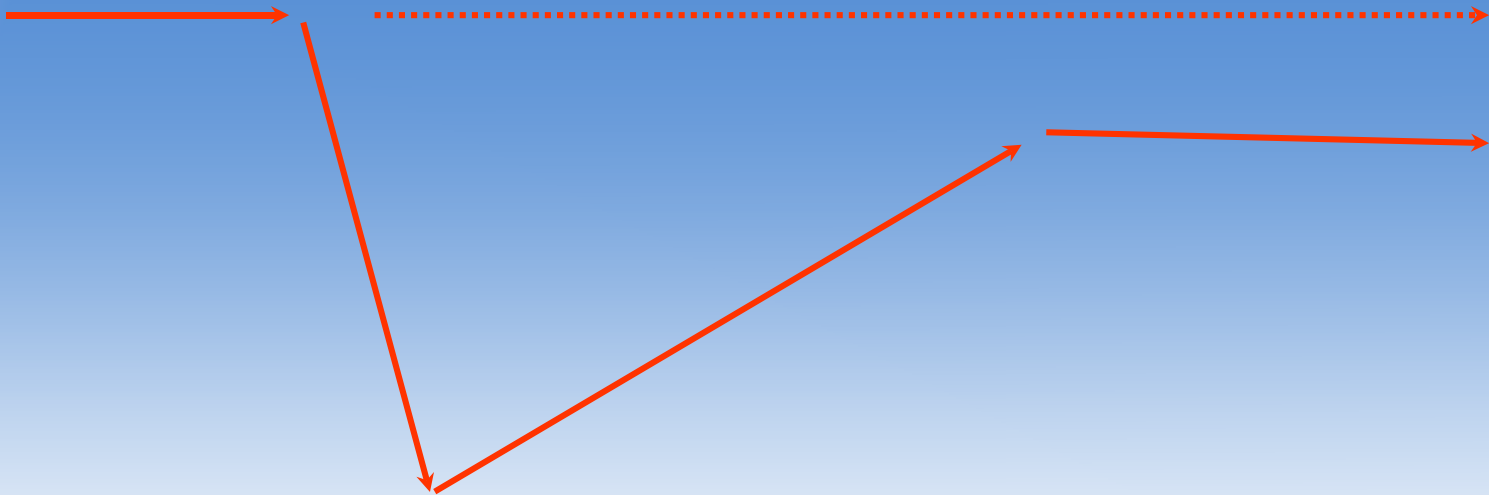

Σύμφωνα με JM ROBINE et JP MICHEL 2001

Τα “ ΕΥΡΩΣΤΑ ” άτομα
ανάνηψη “ΤΑΧΕΙΑ και ΠΛΗΡΗΣ”
μετά από
ένα φυσικό ή ψυχολογικό stress

Τα “ ΕΥΠΑΘΗ ” άτομα
ανάνηψη “ΑΡΓΗ και ΑΤΕΛΗ” μετά
από φυσικό ή ψυχολογικό stress

Frailty-Σύνδρομο Ευπάθειας

- Η **ευπάθεια** είναι ένα αναδυόμενο γηριατρικό σύνδρομο, συχνό στους ηλικιωμένους. Μπορεί να θεωρηθεί ως μια κατάσταση απώλειας της αντίστασης σε εξωτερικές εντάσεις με αποτέλεσμα αυξημένο κίνδυνο πολλών αρνητικών αποτελεσμάτων.
- Παρόλο που συνδέεται με τη γήρανση, την αναπηρία και την συννοσηρότητα, πολλοί την θεωρούν ως ξεχωριστή κλινική και παθοφυσιολογική οντότητα.
- Ένα πρόβλημα με αυτή την έννοια είναι η αναζήτηση για ένα κατάλληλο λειτουργικό ορισμό που μπορεί να χρησιμοποιηθεί στην κλινική πράξη. Αν και πολλοί υπάρχουν στη βιβλιογραφία, δεν υπάρχει συμφωνία σχετικά με τον καλύτερο.
- Οι πιο δημοφιλείς από αυτούς τους ορισμούς περιλαμβάνουν το μοντέλο Fried της αδυναμίας και ο Δείκτης Frailty. Επιπλέον, τα στοιχεία για τη θεραπεία του είναι περιορισμένα, και αυτό εγείρει το ερώτημα για τη χρησιμότητα της αναγνώρισης της ευπάθειας χωρίς σαφείς παρεμβάσεις προκειμένου να ανατραπεί αυτή η κατάσταση

ΑΙΤΙΕΣ ΥΠΟΘΡΕΨΙΑΣ ΣΤΟΥΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΥΣ

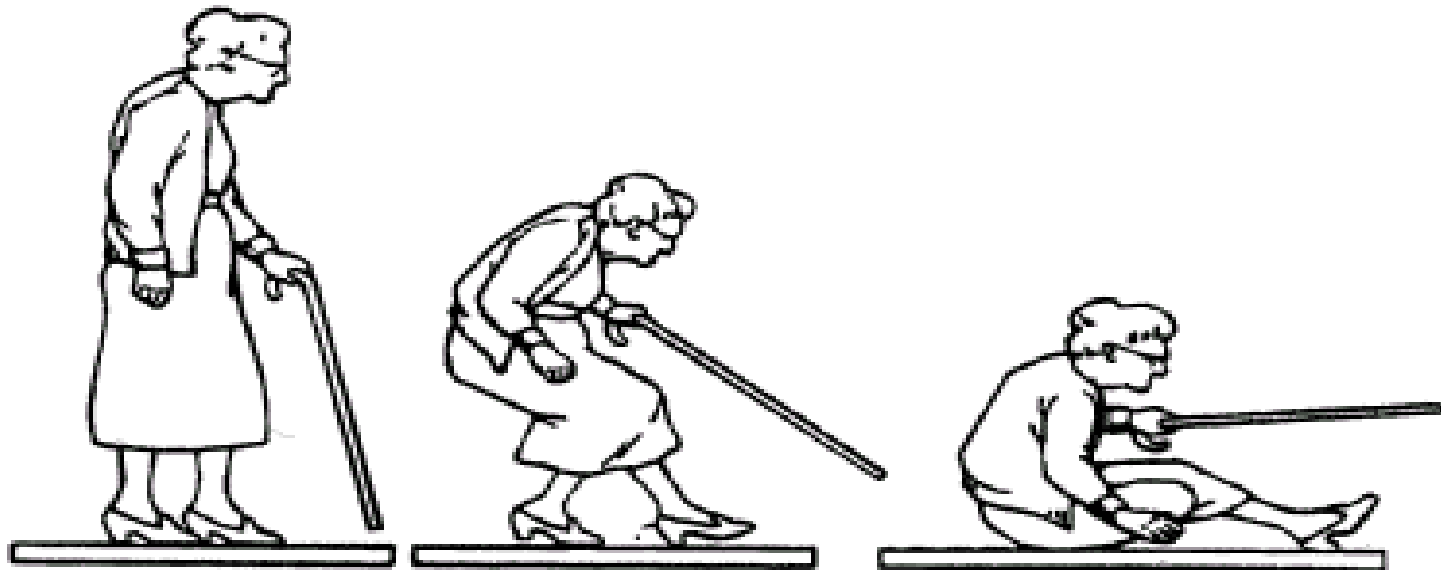
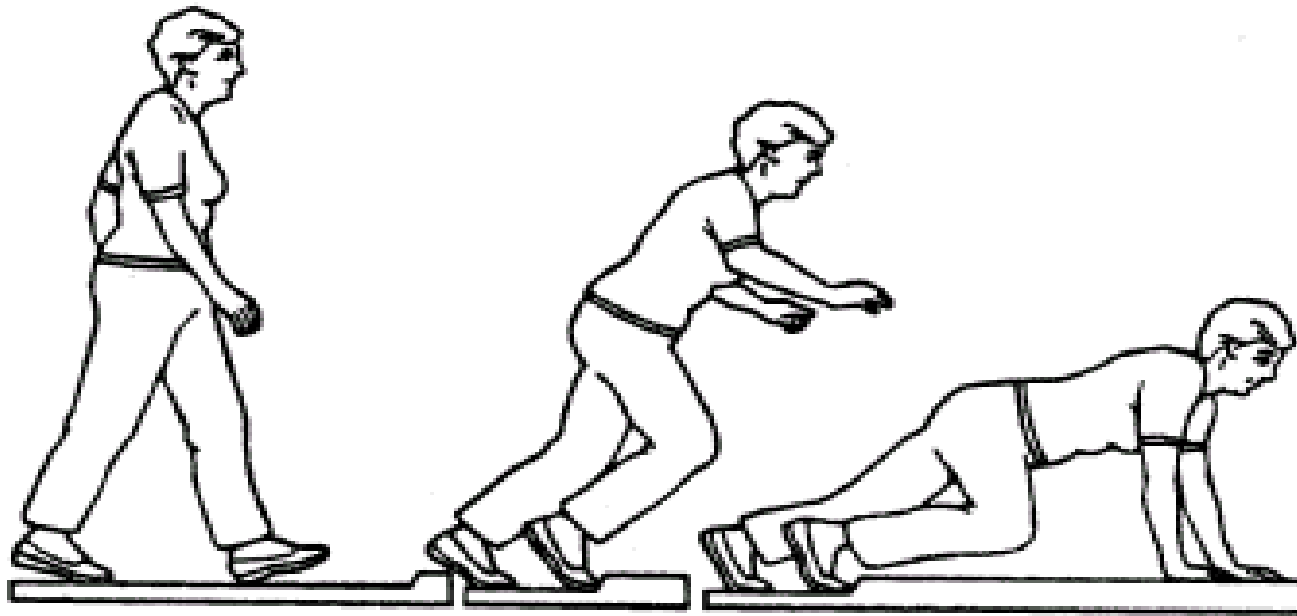
- ΔΥΣΧΕΡΕΙΕΣ ΣΤΗΝ
ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ - ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ - **ΛΗΨΗ ΤΡΟΦΗΣ**.
- ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΑΙΤΙΑ (**φτώχεια**, **μοναξιά**, **επίπεδο εκπαίδευσης**, **ατομικές συνήθειες** κ.τ.λ).

ΑΙΤΙΕΣ ΥΠΟΘΡΕΨΙΑΣ ΣΤΟΥΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΥΣ

- Μείωση της οσμής – γεύσης- αισθήματος δίψας
- Δυσφαγία (οδοντικά προβλήματα, μύες, αρθρώσεις, ξηροστομία...)
- Εύκολη αίσθηση πληρότητας στομάχου
- Διαταραχές στάσης – κίνησης-φυσικής
- Δυσαπορρόφηση...

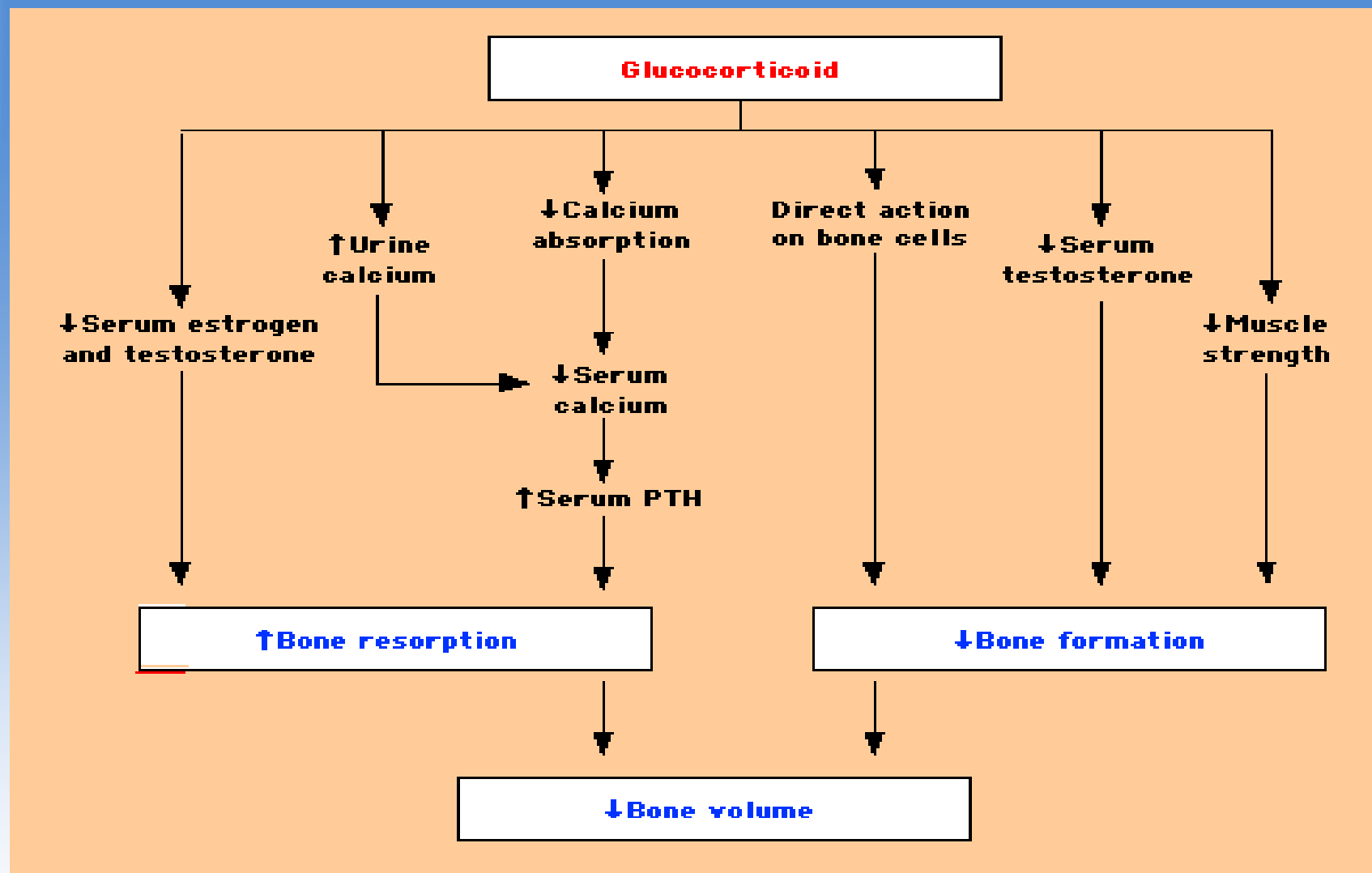

ΟΡΙΣΜΟΣ

- Ο διεθνώς συμφωνηθείς ορισμός της οστεοπόρωσης είναι “**μια προοδευτική συστηματική σκελετική νόσος που χαρακτηρίζεται από χαμηλή οστική μάζα και μικροαρχιτεκτονική επιδείνωση του οστίτη ιστού με συνεπακόλουθη αύξηση στην ευθραυστότητα των οστών και επιδεκτικότητα σε κατάγματα”**.
Consensus Development Conference, JAMA 200

Παθγένεια οστεοπόρωσης από κορτικοστεροειδή

Glucocorticoid-induced osteoporosis Schematic representation of the mechanisms of bone loss in patients with glucocorticoid-induced osteoporosis. (Adapted from Libanati, CS, Baylink, DJ, Chest 1992; 102:1426.)

άνδρες & οστεοπόρωση

υποδιάγνωση

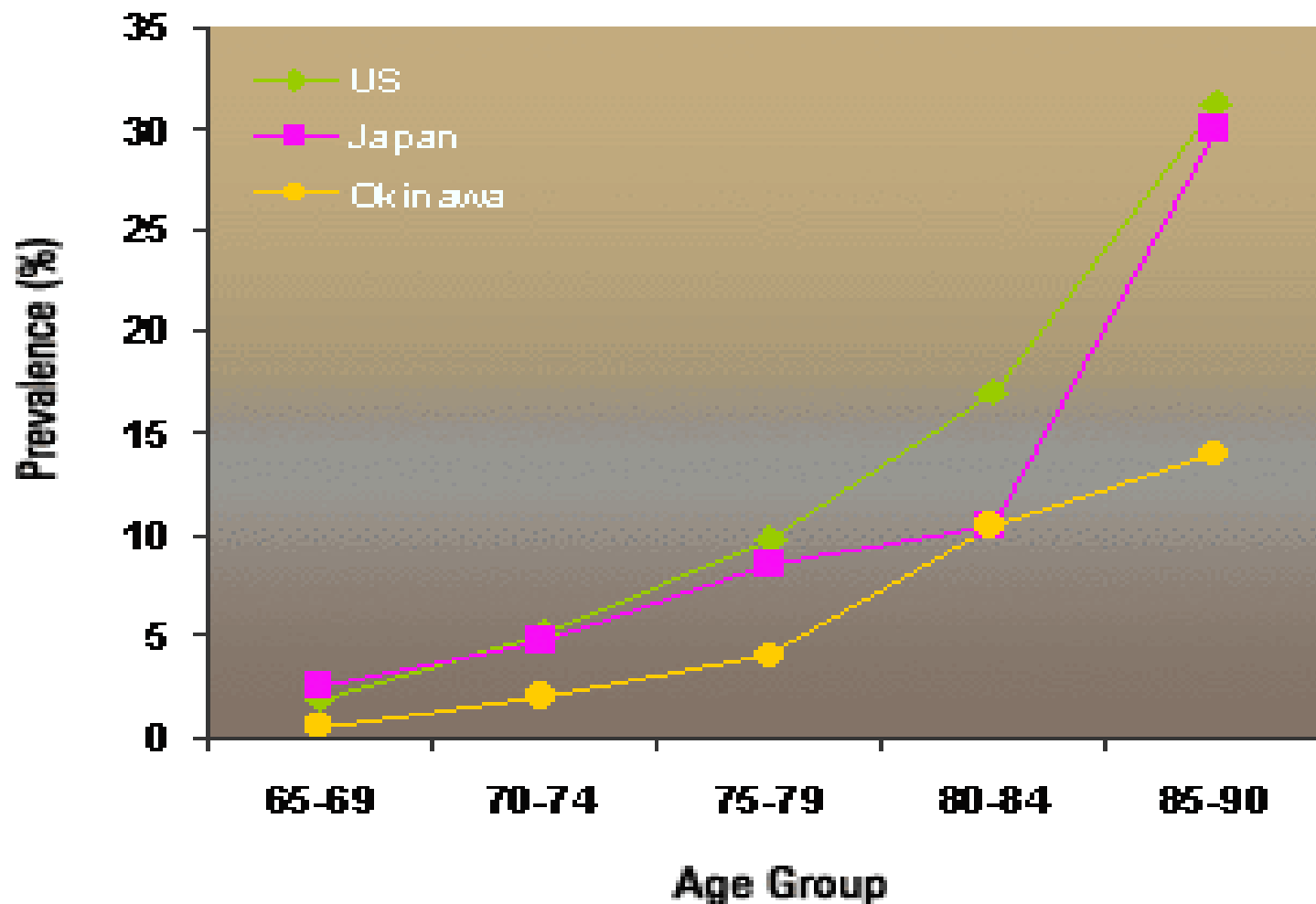
υποαναγνώριση

υποαναφορά

Μη επαρκώς ερευνημένη

Prevalence of Dementia

Sources: Yamada, M., et al. *J Am Geriatr Soc* 1999;47:189-95.
Kokmen, E., et al. *Mayo Clin Proc* 1996;71:275-82. Ogura, C., et al.
Internatl J Epidemiol 1995;24:373-80.

Ανοια είναι γενικός όρος που αναφέρεται σε ποικιλία διαταραχών

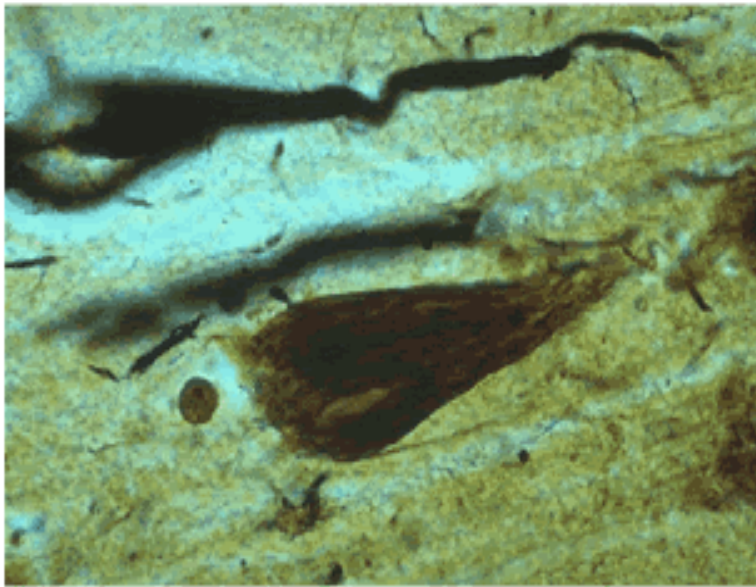
Η ένα σύνολο συμπτωμάτων που περιλαμβάνουν: απώλεια διανοητικών ικανοτήτων, **μνήμης, **κρίσης** και **σκέψης****

Μεταβολές της **διάθεσης, της **προσωπικότητας** και της **επικοινωνίας****

Που επηρεάζει την ικανότητα εργασίας, **τις σχέσεις ή **τις καθημερινές δραστηριότητες**.**

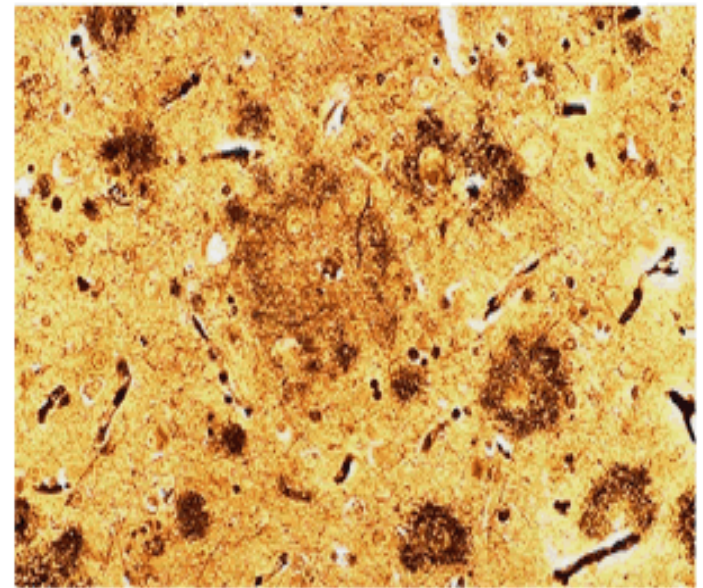
Χαρακτηριστικά παθολογικά σημάδια που παρατηρούνται μετά θάνατο από AD στον εγκέφαλο

Νευροινικά δίκτυα

Νευρώνες που περιέχουν νευροινικά δίκτυα

β-αμυλοειδείς πλάκες

Μια β-αμυλοειδής πλάκα όπως βρέθηκε στον εγκεφαλικό ιστό ενός ασθενούς με AD

*italab*2010 Corfu, Greece

2 - 5 November 2010
Aquis Corfu Holiday Palace

10th International Conference on Information
Technology and Applications in Biomedicine

A Theoretical Artificial Approach on Reducing Mitochondrial Abnormalities in Alzheimer's disease

Alexiou Athanasios

(Ionian University, Dep. Informatics, PhD Candidate)

Dr. Vlamos Panayiotis

(Ionian University, Dep. Informatics, Assistant Prof.)

Dr. Volikas Kimon

(Hellenic 251 Air-Force General Hospital, MD)

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΛΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ:

- Καλά φωτιζόμενο δωμάτιο
- Αποφυγή ‘ανακριτικού’ φωτισμού
- Μείωση εξωτερικών θορύβων
- Αποφεύγουμε πολλές διακοπές...

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΛΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ: δημιουργούμε φιλική ατμόσφαιρα...

- Συστηνόμαστε...
- Προτιμάμε να χρησιμοποιούμε επίθετο...
- Τον κοιτάζουμε ...
- Καθόμαστε στο ύψος των ματιών ...
- Μιλάμε αργά, καθαρά, δυνατά
- Ολοκληρωμένες ξεκάθαρες ερωτήσεις: “τι θα θέλατε να κάνω εγώ για σας”

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΛΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ: προσαρμογή στις ιδιαίτερες ανάγκες

- Βοηθάμε να ακούει
- Αν χρειάζεται γράφουμε με μεγάλα γράμματα την ερώτηση
- Αφήνουμε αρκετό χρόνο στην απάντηση

Figure 1. Action for improved oral health and general health in ageing societies

Policy development for oral health–general health

- Goals and targets
- Life-course perspective

Health systems capacity-building

- Settings for health
- Integrated chronic disease prevention and health promotion
- Common risk factors
- Community orientation and outreach care

Oral health care delivery

- Target groups and age-friendly services
- Training for service and care

Research for oral health, general health, and quality of life

- Research priorities and operational research
- Oral health information systems

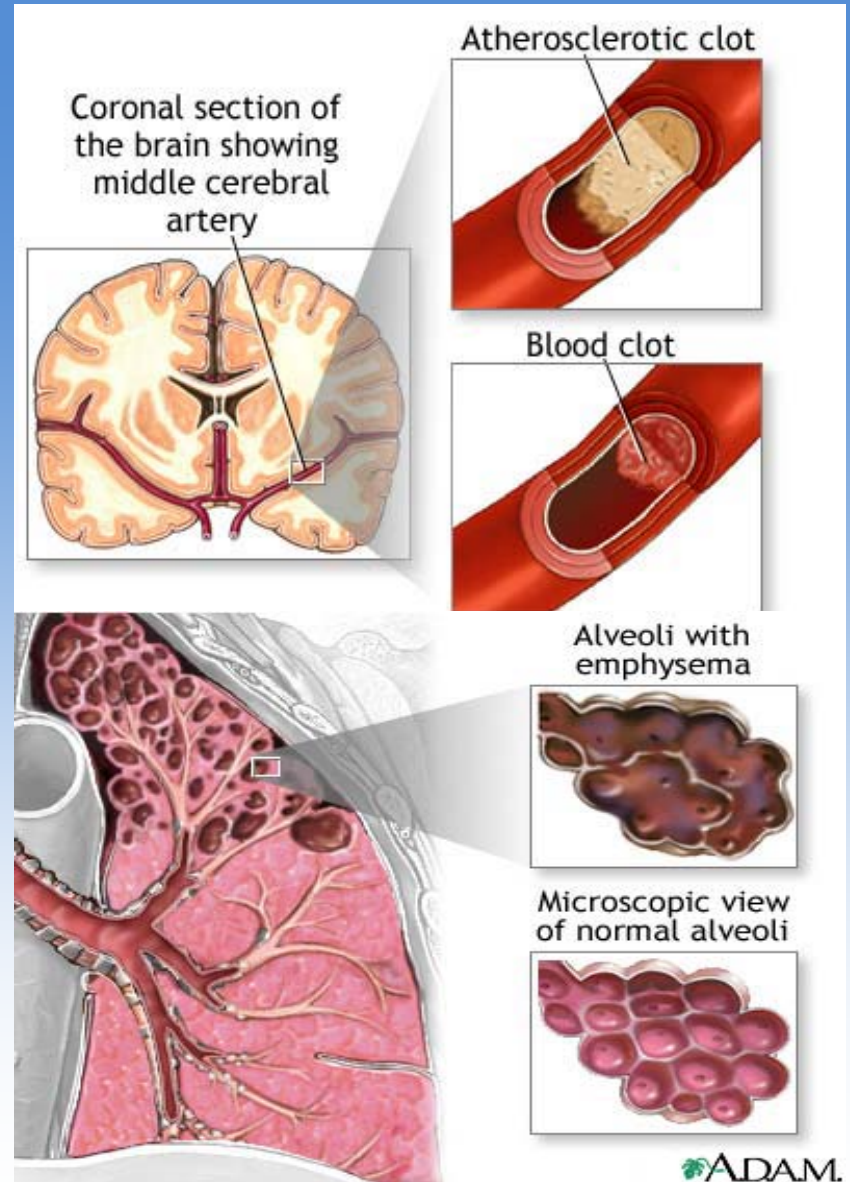
ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΥΓΕΙΑΣ

- Προσπάθεια αποφυγής εξαγωγών
- Διατήρηση της στοματικής υγείας με προγράμματα παρακολούθησης και προαγωγής της υγείας

Περιοδοντίτιδα-κίνδυνοι

1. Διαβήτης
2. Καρδιαγγειακή νόσος
3. Πνευμονική νόσος

Καρκινικές- προκαρκινικές καταστάσεις

- Ο καρκίνος του στόματος και του στοματοφάρυγγα (το ακανθοκυτταρικό καρκίνωμα) αποτελεί τον 6ο κατά σειρά συχνότητας τύπο καρκίνου στον άνθρωπο και το πιο συχνό κακόηθες νεόπλασμα του στόματος.
- Προσβάλλει κυρίως άνδρες και παραδοσιακά έχει συσχετισθεί αιτιολογικά με το κάπνισμα και την κατανάλωση αλκοόλ.
- Τα τελευταία χρόνια **ο ογκογόνος τύπος HPV-16** έχει ανιχνευθεί κυρίως σε καρκίνους που αναπτύσσονται στη βάση της γλώσσας και στις αμυγδαλές σε άτομα που δεν πίνουν και δεν καπνίζουν με αποτέλεσμα **η HPV-λοίμωξη να θεωρηθεί ανεξάρτητος παράγοντας κινδύνου γι' αυτή την κατηγορία καρκίνων.**

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝ ΤΗ ΓΗΡΙΑΤΡΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
ΑΡ. ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ
ΑΡ. ΦΑΡΜΑΚΩΝ
ΗΜ. ΝΟΣ. ΝΟΣ.-ΚΛΙΝΟΣΤΑΤΙΣΜΟΥ

ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ
ΑΥΤΟΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΕΩΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΟ-ΚΛΙΝΙΚΗ
ΕΞΕΤΑΣΗ

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ

- ✧ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ
- ✧ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ
- ✧ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

- ✓ ΓΝΩΣΤΙΚΕΣ
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ
- ✓ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ
- ✓ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑ